
**Notícies del domini directe
de la cambreria del monestir
de Sant Pere de Besalú sobre
immobles de Figueres
en el tombant dels segles XV i XVI**

Per ANTONI EGEA I CODINA

*L'autor vol expressar el seu agraïment
en David Pujol per la seva col·laboració en
la preparació del text del present treball.*

1. INTRODUCCIÓ

1.1. JUSTIFICACIÓ

En altres treballs anteriors he tingut ocasió de tractar el tema del domini directe que exercia la cambreria del monestir de Sant Pere de Besalú sobre diversos immobles situats a Figueres.⁽¹⁾ Aquest punt l'he tocat sempre, o bé d'una manera indirecta –per apartar-se del tema principal del treball–, o bé esparsa –a causa de l'escassetat i dispersió de la documentació que aleshores tenia a l'abast–.

Enguany tindrem l'avinentsa d'aproximar-nos en el coneixement dels dominis i les rendes que el monestir de Besalú tenia a Figueres gràcies a uns fragments de capbreu a través dels quals coneixerem, a més a més, detalls del nostre paisatge, dels topònims locals en èpoques molt reculades i de les persones que ara fa cinc-cents anys declararen tenir béns immobles pel dit monestir.

1.2. EL DOCUMENT

A l'Arxiu de la Corona d'Aragó, de Barcelona, sota la rubrica de Monacals-Hisenda, pergamins de Sant Pere de Besalú, es conserven 104 pergamins que ens han pervingut de l'arxiu de l'abadia de la comtal vila. Algunes d'aquestes escriptures estan relacionades amb Figueres, entre les quals destaca el capbreu fragmentari que serà l'objecte d'aquest estudi.

Els pergamins 99, 100, 101 i 102 de l'esmentada sèrie, constitueixen en realitat un sol document, un capbreu que el catàleg oficial de l'arxiu considera del segle XV. Els pergamins són allargassats i estrets, originàriament estaven cosits i enrotllats. Malauradament s'ha perdut el pergami que contenia les primeres capbrevacions, de manera que avui el document comença per la declaració del capbrevant número 14; també s'ha perdut almenys el pergami

1. A. Egea Codina. "Aproximació a la Figueres i els figuerencs del segle XVI"; AIEE, vol. 23, Figueres, 1990, p. 137-138.

Idem, "Aspectes de la Figueres del segle XIV centrats en l'estudi d'un capbreu del monestir de Vilabertran de l'any 1343", AIEE, vol. 26, Figueres, 1993, p. 70, 89, 91.

final, tot plegat fa que només ens hagi pervingut una part d'aquesta interessant escriptura i que no puguem conèixer en la seva totalitat l'abast del domini directe del monestir de Besalú sobre finques situades a Figueres.

Enlloc del document figura la data en la qual va ser redactat, segurament hi devia constar en la part de text desapareguda. Ja hem vist com el capbreu ha estat considerat del segle XV, però l'autor d'aquesta afirmació no ens diu en què es fonamenta, és possible que es basés en les característiques de l'escriptura per proposar aquesta datació. Personalment, considero que aquest document data dels darrers anys del segle XV o dels primers del segle XVI, ja que alguns personatges que hi són esmentats visqueren a Figueres en el tombant d'aquestes dues centúries.⁽²⁾

Amb posterioritat a la redacció del text original foren numerades les declaracions de cada capbrevant; actualment amb la pèrdua del començament i del final del document s'inicia la sèrie amb el capbrevant número 14 i finalitza amb la del 57.⁽³⁾ També després del 1585⁽⁴⁾ foren afegides unes anotacions al marge de cada capbrevació original, on consta el nom dels senyors útils de les finques en el moment en què es féu aquesta part sobreposada.

1.3. ANTECEDENTS HISTÒRICS

La primera i fins ara única notícia sobre la incorporació d'immobles situats a Figueres al patrimoni del monestir de Sant Pere de Besalú, data de l'any 1020 en què el comte Bernat Tallaferro de Besalú llegà al dit cenobi, entre altres coses, tots els alous que tenia a la parròquia de Sant Pere de Figueres.⁽⁵⁾ No sabem si tots els objectes capbrevats formaven part d'un únic lot adquirit per llegat testamentari en el primer quart del segle XI, o bé si una part fou afegida posteriorment per via de donacions, compres o herències.

La referència cronològica següent ja és del 1237 i es tracta de l'establiment que féu Bernat de Coll, cambrer de Sant Pere de Besalú, a Ramon Tort, batlle pel dit monestir a Figueres, i a Gemma, la seva esposa, d'unes cases situades a Figueres, la donació comprenia el terreny adjunt a les dites cases

2. El capbrevant núm. 26, Pere Roca, cavaller, deu ser el personatge d'aquest nom, cognom i condició mort el 1537 que fou batlle del sac a Figueres pel monestir de Vilabertran (Egea Codina, A. "Aproximació a la Figueres...", nota 36 de la pàgina 141.

El capbrevant núm. 41, Andreu de Biure, donzell, és documentat a Figueres entre els anys 1495 (AHG, Protocols de Peralada, vol. 296, pàg. 78R: "Andreas de Biura, domicelus heres universalis magnifici Michaelis Raimundi de Raxacho, quondam in villa de Figuerys domiciliati...") i el 1504 (J.M. Marquès i Planagumà. "Pergamins de la Mitra 891-1681" IEG Girona, 1984, document 1656, p. 140.

El capbrevant núm. 52, Pere Pujades, apotecari, és esmentat entre els anys 1483 i 1550 (Egea Codina, A., "Aproximació a la Figueres..." p. 201.

3. En el resum del capbreu que figura al final d'aquest treball he respectat la numeració original dels capbrevants per facilitar les possibles consultes al pergamí original, en canvi he introduït una numeració nova a les finques només útil per a les consultes a l'índex d'aquest treball.

4. En aquestes notes s'esmenta una terra propietat del convent de Sant Roc dels pares caputxins fundat el 1585.

5. "Catalunya Romànica", Enciclopèdia Catalana, vol. IV, p. 24-25.

on hi havia l'era i el femer. La finca establerta confrontava a orient amb la carretera pública (avui carrer de la Jonquera), a ponent amb el cementiri dels albatz (que ocupava una part de l'actual plaça Pius XII), a migdia amb les cases de Peregrí Borrell i a tramuntana amb les d'Arnau Bataller. Els beneficiaris d'aquest establiment es comprometien a pagar un cens anual de 4 sous.⁽⁶⁾

Dins de la mateixa sèrie documental on hi ha el capbreu objecte d'aquest estudi, hi ha alguns pergamins més que generalment corresponen a reconeixement de censos al dit monestir sobre algunes terres situades a Figueres, aquests documents són datats en els segles XIV i XV.

1.4. FIGUERES EN L'ÈPOCA DEL CAPBREU

Figueres en el moment de la transició entre les edats Mitjana i Moderna era una vila que a diferència de la demografia general del país havia mantingut la xifra de població dels millors moments del segle XIV. El fogatge del 1497 atribueix a la nostra ciutat 189 focs,⁽⁷⁾ si fa no fa la mateixa població que tenia vers 1343.⁽⁸⁾ Un altre recompte efectuat el 1515 dona 177 focs.⁽⁹⁾

La major part de la població vivia dins el nucli urbà que restava tancat per la muralla en la qual s'obrien quatre portals i almenys dues portelles. Aquesta muralla estava flanquejada per setze torres el 1586.⁽¹⁰⁾ Fora d'aquest recinte no hi havia gaires edificis. El petit veïnat anomenat Vila d'Amunt o els Masos, situat a l'entorn de l'actual urbanització Horta d'en Capallera i alguns masos aïllats repartits en diversos indrets del terme.

La ciutat per aquests anys vegé la fundació del monestir franciscà de Santa Maria de Jesús (any 1483).⁽¹¹⁾ A l'església de Sant Pere —que havia estat permanentment en obres des de la primera meitat del segle XIV—, el bisbe autoritzà l'any 1509 que s'apliquessin durant tres anys per acabar el temple parroquial les rendes destinades a l'almoïna de la vila, reservant 30 lliures anuals pels més pobres.⁽¹²⁾

Pel que fa a la possible influència de Figueres dins el conjunt de la comarca, devia ser molt limitada, ja que la nostra ciutat era superada en habitants per Castelló, capital del comtat d'Empúries, i per Peralada, capital del vescomtat de Rocabertí. En canvi, Figueres devia exercir un cert pes sobre la part de ponent de l'Alt Empordà, on s'estenia el territori del qual n'era capital la vila i on hi havia un reguitzell de petites baronies senyorials.

6. A.C.A. Monacals-hisenda, pergamins de Sant Pere de Besalú: n. 7.

7. A. Egea Codina. "Aproximació a la Figueres...", p. 187.

8. *Idem*, "Aspectes de la Figueres del segle XIV...", p. 85-86.

9. *Idem*, "Aproximació a la Figueres...", p. 187.

10. *Ibid.*, p. 160

11. *Ibid.*, p. 176-177

12. ADG, Lletres, U85, f69V

2. LES FINQUES URBANES

2.1. LES FINQUES

Sembla que el monestir de Sant Pere de Besalú no tingué a Figueres cap persona sotmesa a la condició de pagès de remença, ja que no ens consta en el capbreu del monestir de Vilabertran de l'any 1343 –que conté moltes notícies indirectes sobre altres senyors emfitèutics a la vila–. Tampoc cap dels pergamins medievals de l'Arxiu de la Corona d'Aragó fa esment a cap figuerenc considerat com a home propi de la cambreria del monestir. Finalment en el capbreu que ens ocupa –tot i que és fragmentari– no figura cap figuerenc que hagués estat sotmès a la condició d'home de remença (tot i que la sentència de Guadalupe, dictada l'any 1486, suprimia els mals usos, durant molts anys en els capbreus constaren com a vigents, o bé figurava les contraprestacions en censos que els substituïen). És gairebé segur, doncs, que el poder senyorial de la dita cambreria es limità al domini directe sobre diverses finques.

Tampoc recull la part conservada d'aquest document la capbrevació de cap casa, però en aquest cas, ens consta el domini directe de la cambreria sobre alguns edificis. Ja hem vist, en tractar dels antecedents històrics, l'establiment l'any 1237 d'unes cases i el seu terreny circumdant situades entre la plaça Pius XII i el carrer de la Jonquera. També sabem que d'una altra casa situada entre el carrer de la Jonquera i el corriol de les Bruixes en tenien el domini directe.⁽¹³⁾ Aquestes finques urbanes i probablement alguna altra de la qual no tenim constància devien figurar en la part desapareguda del capbreu.

Tots els objectes capbrevats que s'esmenten en la part del document que ens ha pervingut són finques rústiques de poca extensió –2 vessanes de mitjana de superfície– (hi ha 9 finques de les quals desconexim les mides). El total de terres capbrevades és de 78 que són qualificades com a olivars, vinyes, camps, erms, garrigues i eres. La situació i característiques d'aquests terrenys seran abordades en el capítol 3, dedicat al terme.

2.2. LES RENDES

El fet que el capbreu estudiat no hagi arribat íntegre als nostres dies ens impedeix –entre altres coses– conèixer la totalitat dels emoluments que la cambreria del monestir de Sant Pere de Besalú hi percebia a Figueres. Tot i així, considero interessant oferir al lector unes dades que encara que siguin incompletes, ens assenyalen uns paràmetres mínims i ens proporcionen informació sobre els diferents tipus de censos que cobrava anualment pels béns immobles sobre els quals tenia el domini directe a la nostra ciutat.

Dels 78 objectes capbrevats, 58 (un 74 %) tributaven censos en efectiu. La moneda més emprada és el diner. En algun cas el cens era més elevat i la moneda utilitzada era el sou (un sou equivalia a dotze diners). La quantia dels

13. A. Egea Codina. "Aproximació a la Figueres...", p. 138.

censos a pagar oscil·lava d'un diner a sis sous. No s'aprecia cap relació aparent entre les proporcions de les finques i el cens que s'havia de pagar. La suma dels censos en moneda que consten en el capbreu pujava a 82 sous i 2 diners.

En 8 ocasions el cens assignat és en espècie, 3 en forment, que totalitzaven 4 mitgeres i 3'5 quarteres a mesura de Figueres. 2 vegades és en oli que sumava 1'5 quartans a mesura de Figueres. I 1 en ordi que cotitzava una mesura. Fora de l'apartat de grans només tenim constància d'un cens d'una gallina.

Pel que fa a les prestacions personals, 4 capbreuants havien de fer tasca i braçatge, dos dels quals havien de pagar a més a més 1 diner simbòlic de cens anual. En 7 de les finques capbreuades no consta el cens a pagar i en un cas concret consta que "no fa res" de cens.

3. EL TERRITORI

3.1. EL PAISATGE

L'àrea sobre la qual tenia domini directe la cambreria del monestir de Sant Pere de Besalú era força reduïda i es concentrava principalment a l'entorn immediat del nucli emmurallat de Figueres pels costats de migdia i de ponent. També en tenien sobre diversos terrenys aïllats situats en diversos indrets del terme municipal.

La franja situada en els suburbis de la vila era situada fora dels portals de Girona i de Besalú s'estenia al llarg dels camins de Girona, Vilafant, Avinyonet i Llers. Els terrenys eren de petites dimensions, sobretot els més propers a la muralla, alguns eren ocupats per eres. En aquests indrets predominava l'olivar amb alguna vinya escadussera.

Quant a la qualificació del conjunt de les terres capbreuades n'hi ha moltes que no ens consta expressament, ja que són definides genèricament com a "peça de terra" però no ens aclareixen quina mena de conreu s'hi feia. De la resta de terrenys dels quals sí que tenim notícia de la seva qualificació, consten 55'5 vessanes plantades d'olivar, 23'5 de vinyes i 14'62 de camps. Hi havia també algun erm i alguna era, l'extensió total dels quals era insignificant comparada amb la de la resta dels terrenys.

3.2. LA TOPONÍMIA

El capbreu conté força notícies sobre topònims corresponents a indrets distribuïts per diversos llocs del terme municipal. A més a més, dóna bastants detalls que ens ajuden a identificar la seva ubicació.⁽¹⁴⁾ Vegem tot seguit un repertori dels noms de lloc citats en el document.

14. El capbreu dóna força detalls dels camins que confrontaven amb les finques capbreuades, aquests camins són esmentats en el resum del capbreu que hi ha al final del treball i són els que he utilitzat per a localitzar la situació dels diferents topònims que s'esmenten. També m'he servit dels meus treballs publicats en aquests mateixos Annals per a situar els indrets que s'esmenten en el capbreu i que no repetiré per no ser reiteratiu.

Aigua Negra. Lloc de moment no localitzat. És esmentat ja l'any 1343. És possible que sigui un sinònim d'Estany Negre, denominació donada a la muntanyeta del castell. Tampoc es pot descartar que aquest indret fos aplicat a la zona d'aiguamolls que hi havia vora el camí vell de Vilabertran.

Aspres. Amb aquest nom era conegut un extens sector del S.O. del terme situat entre el vell camí reial (carretera NII i carrer Nou) i el límit amb el terme de Vilafant.

Cabrafiga. Indret que també era anomenat Garranera i Terra Roja. Correspon a l'àrea actualment edificada en part entre la pujada del castell i el parc municipal.

La Calçada. Era el camí d'origen molt antic, situat a llevant del camí reial de Barcelona a Perpinyà. El nom era aplicat per extensió a alguns terrenys circumdants.

Camp de Maria. Denominació donada a una zona situada a ponent del camí de Girona.

Les Canals. Lloc situat vora la riera de la Marca i del camí vell de Vilatenim.

Cendrassos. Topònim, encara avui utilitzat per denominar el sector situat a tramuntana del carrer Tapis.

Clot d'en Roart. Denominació aplicada als terrenys situats vora el camí vell de Vilabertran situat prop del límit amb el terme d'aquest poble.

Colomer. Indret que també era conegut amb el nom de Tiradors. Era situat a l'actual pujada del Castell.

La Coma. Aquest lloc també era anomenat Serra Mitjana. Devia aplicar-se al lloc ensotat del final del carrer de la Jonquera, on comença el pendent de l'avinguda Marignane.

Coromines. Eren unes partides de terra situades en el sector de l'actual carretera del Far (camí vell de Castelló) i rec del Mal Pas.

Les Eres. Sector suburbà, situat a l'entorn de l'actual carrer Eres de la Vila. En altres documents és esmentat com a Eres del portal de Peralada.

Eres del portal de Besalú. Eren situades a l'actual pujada del castell (valls de la Vila) i carrer Pep Ventura (camí d'Avinyonet).

Eres del portal de Girona. Correspon a l'entorn de l'actual tram inicial del carrer Nou, entrant per la Rambla.⁽¹⁵⁾

Font d'en Mas. Sembla que era situada a la part de llevant del nucli de la vila, ja que als Cendrassos hi havia un camí que hi menava. En documents posteriors s'esmenta un indret conegut amb aquest nom, situat prop del límit dels termes de Figueres i Vilafant.

15. Aquesta finca correspon a l'actual tram inicial del carrer Nou entre aquest carrer i el d'en Blanch. En una nota marginal feta posteriorment figura la inscripció "hospital dels Masells", sembla que es referia a una terra propietat d'aquest hospital.

Font del Raig. El lloc també era conegut amb el nom de Pedreres o Garraneres, això ens permet situar-lo, aproximadament, en el sector dels habitatges dels militars, l'Hospital i el parc-bosc.

Les Forques. Encara avui es coneix amb aquest nom un territori, actualment urbanitzat, repartit entre els termes de Vilafant i Figueres, on hi havia hagut exposades permanentment unes forques de pedra.

Fossar dels Jueus. Era un lloc molt concret dins el territori anomenat Montjuïc o Teixoneres, a l'entorn de l'actual carretera del Far, on hi havia hagut el cementiri jueu de la vila. En l'època del capbreu era una peça de terra d'una vessana propietat d'un tal Joan Albert.

Garranera. Amb aquest nom s'esmentava una franja de terreny que començava en el camí d'Avinyonet (avui carrer Pep Ventura) i arribava a l'entorn de l'actual sector habitatges dels militars de l'aviació-avinguda Marignane.

Garrigal. Actualment apliquem aquest nom a la zona degradada que hi ha entre el carrer de la Jonquera i l'avinguda Marignane. En l'època del capbreu aquesta denominació s'estenia a més a més fins arribar al límit amb el camí de Llers, avui carrer de Llers i ronda rector Arolas.

Garrofera. Indret il·localitzat que també era conegut com les Serres.

Gorg Cauler. Era una gran bassa que hi havia a la Ribera on avui hi ha la part alta de la Rambla.⁽¹⁶⁾

Mas Catusfa. Fou una de les masies que formaven el veïnat de la Vila d'Amunt, situat a les rodalies de la urbanització Horta d'en Capallera.

Mas Hospital d'Amunt. L'única referència que en tenim esmenta un camí que menava del Reliquer a aquest mas. Pel mateix nom sembla que es pot deduir que hi havia un mas Hospital de Baix. Posteriorment (any 1555) els documents esmenten un mas anomenat Hospital que era enrunat.⁽¹⁷⁾

Mas Renard. Devia ser situat prop de l'anterior, ja que sabem que estaven comunicats per un camí.

Mas Vinyoles. Només tenim constància que a l'indret conegut per terra Roja o Garranera travessava un camí que menava de la vila de Figueres a aquest mas. Per tant, devia estar situat al S.O. del nucli urbà.

Molí de l'Anguila. Ja és esmentat el 1116 i perdurà fins la dècada dels setanta del nostre segle. Era emplaçat on avui hi ha el sector de la carretera nova de Llança a l'entorn de la caserna dels bombers. El seu nom fou també utilitzat per denominar el territori circumdant.

16. El gorg Cauler és esmentat en un pergami del 1337 (ACA, Monacals-hisenda, pergamins de Sant Pere de Besalú, núm. 51). És un reconeixement de censos en què s'esmenta un pati que abans havia estat un hort situat al lloc anomenat Sobre les Roques. Confrontava a orient amb el gorg Cauler i a tramuntana amb la Ribera.

17. A. Egea Codina. "Aproximació a la Figueres...", p. 152.

Montjuïc. Igual que a Girona i a Barcelona, aquest topònim indica el lloc on hi hagué el cementiri jueu de la vila (vegeu el que es diu del Fossar dels Jueus). Era situat vora el camí vell de Castelló, actualment carretera del Far.

Palau. Rebia aquesta denominació el palauet reial que hi hagué a Figueres en època medieval. Era situat on avui hi ha la part alta de la Rambla, prop de l'encreuament amb el carrer de Vilafant. La denominació s'estenia als terrenys de l'entorn.

L'existència d'un palau reial a Figueres ha estat posada en dubte d'una manera gratuïta, injustificada i acientífica pel senyor Josep Maria Bernils i Mach, cronista oficial de la ciutat, en un article publicat recentment en aquests mateixos Annals.⁽¹⁸⁾

Pedrerres. Era una de les denominacions que rebien les terres situades entre el carrer de la Jonquera i el nou traçat de la carretera de França, aproximadament.

Pedres Blanques. Lloc que ja aleshores era conegut també amb el nom de la Marca, situat vora el camí vell de Vilatenim. Deu ser el mateix lloc que en el capbreu del monestir de Vilabertran del 1343 és anomenat Peralbes.

Quintar Margall. Indret de moment no identificat del tot. Només sabem que era a l'entorn d'un tram del camí de Llers.

Quintars. Era una de les denominacions donades al lloc conegut amb els noms de Garrigal i Reliquer.

Reliquer. Era una torreta-comunidor des de la qual es beneïa el terme i es conjuraven les tempestes. El nom fou utilitzat també per a denominar els terrenys de la rodalia. Ja és documentat l'any 1201.

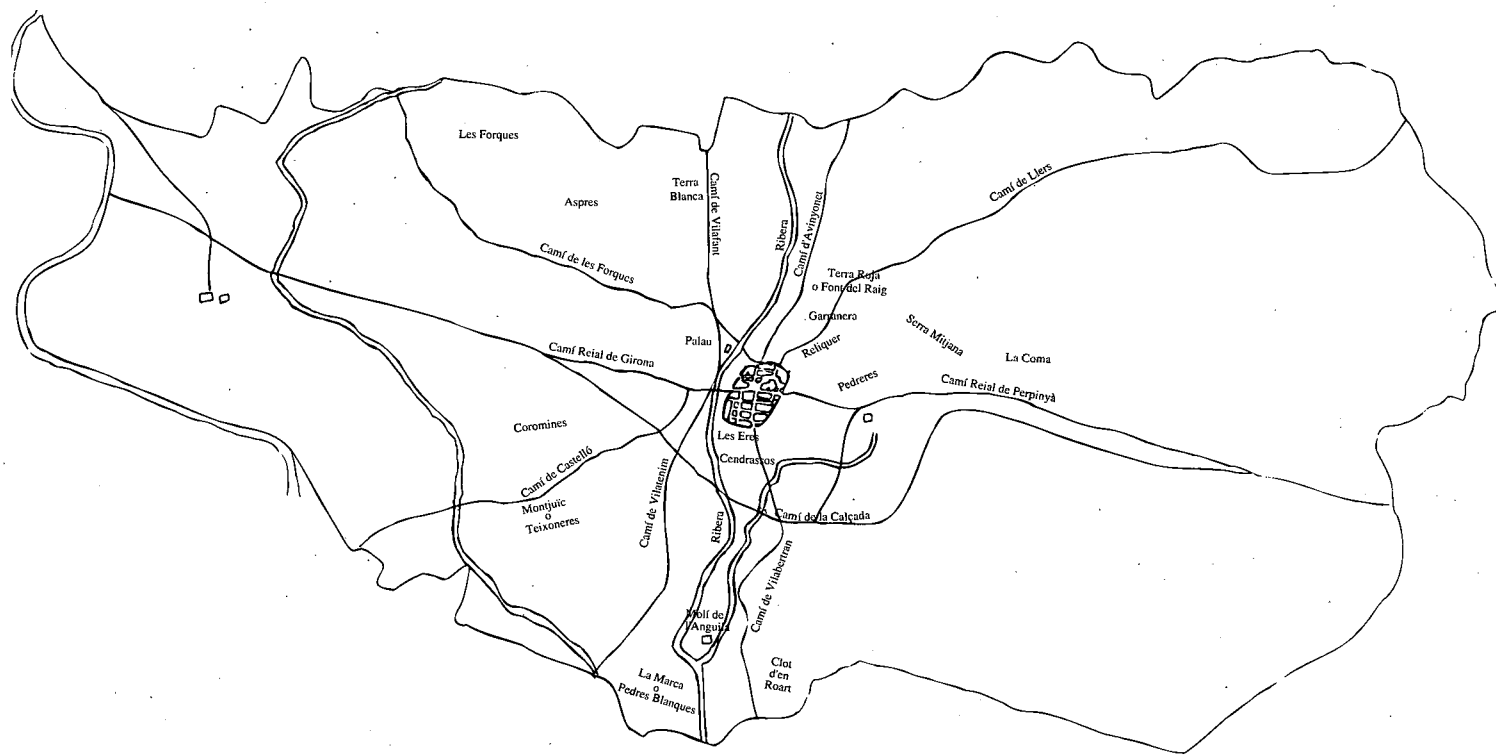
Renart. Denominació que també era emprada per anomenar el lloc conegut per Garranera.

La Riba? ("Sariba") Lloc inconcret situat vora el camí vell de Vilatenim.

Santa Coloma. Territori il·localitzat. Només sabem que un camí que sortia del sector dels Cendrassos hi menava.

Serra Mitjana. També coneguda amb el nom de Garranera (que ja hem repassat en aquest repertori de topònims). La denominació de Serramitjana s'estenia fins al camí de la Calçada.

18. J.M. Bernils i Mach. "El procés urbanístic de Figueres", AIEE, vol. 27. Figueres, 1994, p. 155. En un treball meu titulat "Apunts, dades i documents per a una història urbana de Figueres" publicat en aquests mateixos Annals, vol. 25, 1992, p. 79-84, vaig dedicar un article al Palau del Rei, en el qual faig diversos esments directes i indirectes al dit palau. Fins i tot en un treball meu publicat posteriorment en els mateixos Annals, 1993, p. 65, dono notícia d'un document de l'any 1280 que dona fe que aleshores el palau ja estava construït. Per a ubicar-lo en el lloc on avui hi ha la part alta de la Rambla faig servir, principalment, un document del 1607 que esmenta un casal amb torre anomenat el Palau del Rei (Apunts, dades... p. 81). És cert que un treball publicat en els Annals del 1987, p. 125, vaig proposar com a ubicació d'aquest palau la cantonada del carrer Joan Maragall i Forn Baix, però vaig deixar ben clar que era una hipòtesi, la qual posteriorment l'he descartada.

*Sector del terme de Figueres en el qual tenia domini directe la cambreria del monestir de Sant Pere de Besalú.
En el mapa figuren els topònims que s'han pogut localitzar. L'àrea suburbana és detallada en un plànol a part.*

Teixoneres. Paratge força extens situat vora el vell camí de Castelló, avui carretera del Far. Els terrenys amb aquesta denominació ultrapassaven el rec del Mal Pas i s'aplicava a terres de l'antic terme de Vilatenim.

Terra Blanca. Nom que també rebia la zona dels Aspres, o almenys una part.

Terra Roja. És una altra denominació donada al lloc de Garranera.

Tiradors. És el mateix paratge que hem trobat esmentat amb el nom de Colomer.

5. ELS CAPBREVANTS

La part conservada del document esmenta 37 declarants que capbreven un total de 78 finques. La mitjana de finques per emfiteuta és de 2, que eren repartides d'una manera molt desigual, el màxim de terres declarades per capbrevant és de 5 (es produeix en una sola ocasió) mentre que la majoria només en tenien 1. Tot i així, cal recordar que el document no s'ha conservat sencer, que manca el primer pergamí i que els capbreus solien començar per la declaració dels emfiteutes més afavorits.

Pel que fa als oficis, també hi solen constar. Prescindint de tres declarants que eren forasters, els 34 restants són figuerencs dels quals 11 treballaven en el tèxtil (peraires i teixidors), 7 eren pagesos, 5 sabaters, 2 fusters, 2 nobles, 1 apotecari, 1 mestre de cases, 1 traginer i en 4 casos no ens consta la professió del declarant. Malgrat que en el més optimista dels càlculs els capbrevants només representaven el 20% dels caps de casa de la vila, aquestes dades poden servir de mostreig del que devia ser la realitat socio-professional de Figueres en aquell moment.⁽¹⁹⁾ Sembla que les activitats artesanals tenien més importància que les agrícoles i que el ram tèxtil tenia una rellevància que poques dècades més tard a la redacció del document perdé d'una manera espectacular.

SIGLES:

ACA Arxiu de la Corona d'Aragó

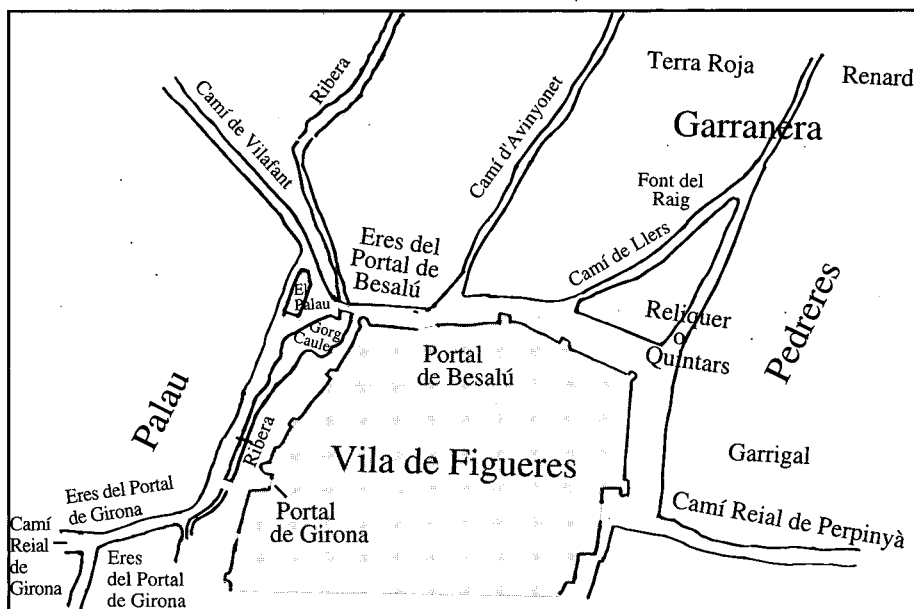
ADG Arxiu Diocesà de Girona

AHG Arxiu Històric de Girona

AIEE Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos

IEG Institut d'Estudis Gironins

19. El capbreu també esmenta d'altres figuerencs en les afrontacions, però molt rarament es fa constar la seva professió.

Sector suburbà de Figueres on tenia terres amb domini directe la cambreria del monestir de Besalú.

Totes les denominacions que hi consten són les mateixes del capbreu. L'acumulació de topònims fa que sovint s'emprés més d'un nom per esmentar un sol lloc.

ÍNDIX DELS TOPÒNIMS ⁽²⁰⁾

Aigua Negra, 11	Mas Catusfa, 57, 58, 59
Aspres, 37, 53	Mas Hospital d'Amunt, 59
Cabrafiga, 66	Mas Renard, 59
La Calçada, 23, 29, 39, 41, 54	Molí de l'Anguila, 71
Camp de Maria, 18, 26, 49, 62	Montjuïc, 35
Les Canals, 77	Palau, 25, 50, 79
Cendrassos, 68, 72, 73	Pedreres, 22, 40
Clot d'en Roart, 48	Pedres Blanques, 16
Colomar, 15	Portal de Besalú, prop del, 2, 30, 52, 63
La Coma, 9	Portal de Girona, prop del, 27
Coromines, 64	Quintar Margall, 5, 6, 7
Les Eres, 67	Quintars, 1, 13, 31, 34, 46
Eres del Portal de Besalú, 61, 78	Reliquer, 13, 46, 59
Eres del Portal de Girona, 51	Renard, 56
Font d'en Mas, 68	La Riba, 20
Font del Raig, 22	Ribera, 50, 67, 68, 74, 78
Fossar dels Jueus, 35	Santa Coloma, 70
Les Forques, 37, 47	Serra Mitjana, 9, 10, 38, 45, 60
Garranera, 3, 17, 22, 56, 66	Teixoneres, 28, 35, 36, 41, 76
Garrigal, 31, 32, 33, 55	Terra Blanca, 69
Garrofera, 42, 43, 44	Terra Roja, 17, 66
Gorg Cauler, 79	Tiradors, 15

20. El número correspon al de l'objecte capbrevat que figura en el resum del capbreu.

RESUM DE CAPBREU

Capbrevant	Objecte i superfície	Situació	Cens	Núm.
(Pergamí 99) 14 CATERINA, muller d'ANTONI CASAMITJANA, paraire	1 olivar, 3 v. (vessanes).	Quintars.	1/2 quartà d'oli, mesura de Figueres.	1
	1 olivar, 4 v.	Prop del Portal de Besalú. S. amb la Ribera. N. Camí d'Avinyonet.	1 quartà d'oli bo.	2
15 ANTONI CASAMITJANA, paraire	1 olivar, 3 v.	Terra Roja o Garranera. S. Camí de Figueres al mas Vinyoles.	12 diners.	3
	1 vinya, 3 v.	Renard. E. Camí de Llers.	6 sous.	4
16 JOAN VILAR, mestre de cases	1 quintar amb oliveres, 1/2 v.	Quintar Margall.		5
	1 quintar amb oliveres, 1/2 v.	Quintar Margall.	12 diners (juntament amb el quintar anterior).	6
	1 olivar, 2 v.	Quintar Margall. N. Camí de Llers.	12 diners.	7
	1 terra plantada de vinya i olivera, 2 v.	Quintar Margall.	8 diners.	8
	1 terra, part vinya i part olivar, 2 v.	"Ça" Coma o Serra Mitjana.	12 diners.	9
17 MIQUEL GUIR, teixidor	1 vinya, 2 v.	Serra Mitjana.	8 diners.	10
18 MIQUEL MAS, pagès	1 camp, 4 v.	Aigua Negra.	3 sous.	11
	1 terra, part horta, part era, 1/2 v.	Eres del Portal de Girona. E. Camí Reial.	4 diners.	12

19 ANTONI PRAT, paraire	1 olivar, 3 v.	Quintars o Reliquer. S i O. Camí de Llers.	2 sous i 9 diners.	13
	1 camp amb oliveres, 1 v.	Reliquer. E. Valls de la vila, camí mitjançant.		14
	1 terra amb oliveres, 2 v	Tiradors o Colomer. E. Valls de la vila.		15
20 BALDIRI FERRAN, pagès	1 terra, 2 v.	Pedres Blanques o la Marca. S. Camí de Vilatenim a les Barreres.	12 diners.	16
21 PERE CASALS, teixidor	1 terra, 2 v.	Garranera o Terra Roja. S. Camí d'Avinyonet.	2 sous, 4 diners.	17
22 FRANCESC FERRER, corder	1 camp, 2 v.	Camp de Maria. E. Camí Reial.	Explets i tasca.	18
	1 garrigar, 3 v.	Quintars.		19
23 ANTONI LLANDRICH, sabater	1 terra amb oliveres, 1/2 v.	"Sariba". S. Camí de Vilatenim.	12 diners.	20
	1 vinya, 2 v.	Serra Mitjana.	6 diners.	21
(Pergamí 100) 24 JOANA, esposa de BERNAT MARTORELL, sabater	1 olivar, 2 v.	Les Pedreres, Font del Raig o Garraneres.	18 diners.	22

Capbrevant	Objecte i superfície	Situació	Cens	Núm.
25 BARTOMEU VIDAL, sabater	1 camp, 1 v.	La Calçada. O. Camí de la Calçada.	8 diners.	23
	1 camp, 1 v.	No consta el lloc concret. O. Camí de Vilatenim.	8 diners.	24
26 PERE ROCA, cavaller	1 camp, 1/2 v.	Palau o Eres del Portal de Girona.	2 sous, 4 diners.	25
	1 camp amb algunes oliveres, 2v.	Camp de Maria. E. Camí Reial de Barcelona.	Explets, tasca i braçatge.	26
	1 olivar, 1 v.	Eres del Portal de Girona.	8 diners.	27
	1 camp, 2 v.	Teixoneres.	3 sous.	28
	1 olivar, 1 v.	La Calçada.	2 sous.	29
27 FRANCESC DALMAU, paraire	1 terra, part erma i part camp, 1/4 v.	Prop del Portal de Besalú. E. Camí de Llers. S. Camí d'Avinyonet.	10 diners.	30
28 GABRIELA, muller de JAUME CORTEY	1 olivar, 4 v.	Quintars o Garrigal.	12 diners.	31
	1 terra, 1 v.	Garrigal.	12 diners.	32
	1 terra, 1 v.	Garrigal.	2 diners.	33
29 PERE NAVATA, paraire	1 terra, 1 v.	Garrigal o Quintars.	6 diners.	34
	1 terra, 1 v.	Montjuïc o Teixoneres. S. Possessió de Joan Albert nomenada "Lo fossar dels juheus".	1 mesura d'ordi de Figue- res, sense tornes.	35
	1 terra, 2 v.	Teixoneres.	2 sous.	36

30 JOAN SOBIRÓS, de Vila-sacra	1 vinya, 2 v.	Les Forques o Aspres. O. Camí de la Calçada.	8 diners.	37
31 MIQUEL VILAR, fuster	1 vinya, 2 v.	Serra Mitjana. O. Camí de la Calçada.	8 diners.	38
34 ANNA, vídua de JOAN MIR	1 terra, 1 v.	La Calçada. O. Camí de la Calçada.	12 diners.	39
35 MIQUEL BOSSER, estudiant	1 olivar, 1 v.	Les Pedreres.	6 diners.	40
34 ANTÒNIA, muller de PERE CARBONELL, fuster	1 olivar, 3 v.	Teixoneres o la Calçada. O. Camí de la Calçada.	3 sous.	41
35 BALDIRI CARBONELL, fuster	1 terra, 3 v. 1 possessió, 2 v. 1 possessió, 3 v.	Garrofera o les Eres. Garrofera o les Serres. Garrofera o les Serres.	8 diners. 2 diners. 8 diners.	42 43 44
36 FRANCINA, muller d'ANTONI ARAVALL	1 vinya, 1v.	Serra Mitjana.	6 diners.	45
(Pergamí 101) 37 NARCÍS CONGOST, pagès	1 possessió, 4 v (fou pertinença del mas Pagès).	Reliquer o els Quintars. S. Camí de Llers.	2 sous, 10 diners.	46

Capbrevant	Objecte i superfície	Situació	Cens	Núm.
38 JAUME TRAVER, paraire	1 olivar, 1 v.	Les Forques. E. Camí de les Forques. O. Camí de Palol Savaldòria.	6 diners.	47
39 JOAN MALLORQUES, pagès	1 camp, 3 v (antigament foren 2 terres del mas de Pere Serra).	Clot d'en Roart. E. Camí de Vilabertran.	3 sous, 6 diners.	48
40 PERE MITJAVILA, paraire	1 olivar, 5 v.	Camp de Maria. E. Camí de Girona.	5 sous, 1 diner.	49
41 ANDREU DE BIURE, donzell	1 vinya, 3 v.	Palau. O. Camí de Girona. N. Ribera.	2 mitgeres de forment.	50
42 PERE JOHANA, pagès	1 era, 1/4 v.	Eres del Portal de Girona. O. Camí Reial.		51
43 MIQUEL CASALS, sabater	1 olivar, 1 v.	Prop del Portal de Besalú. S. Ribera. N. Camí d'Avinyonet.	3 sous, 6 diners.	52
	1 olivar, 2 v.	Aspres. S. Camí de Palol Savaldòria. N. Camí de Vilafant.		53

44 TOMASSA, filla de PERE MÀRTIR RIBAS i muller de PERE ORIOL	1 olivar, 3 v.	La Calçada.	3 sous, 6 diners.	54
45 GUILLEM PONT, sabater	1 vinya, 2 v.	Garrigal. S. Camí de Llers.	6 diners.	55
46 PERE CATUSFA, sabater	1 olivar, 3 v. 1 olivar, 1 v. 1 terra amb algunes oliveres, 1 v. 1 terra amb algunes oliveres.	Renard o Garranera. Prop del seu mas. Prop del seu mas. N. Camí del mas Vinyoles. Prop del seu mas. S. Camí del seu mas al mas Renard. O. Camí del Reliquer al mas Hospital d'Amunt.	1 sou, explets, tasca i braçatge. 1 sou. 1 diner, tasca i braçatge. 1 diner, tasca i braçatge.	56 57 58 59
47 CATERINA CASSANEDA, vídua d'ALOU CASSANEDA	1 terra, 1 v.	Garranera o Serra Mitjana.	18 diners.	60
(Pergamí 102) 48 MIQUEL CONILL, pagès	1 quadró, 1v.	Eres del Portal de Besalú. E. Valls de la vila, camí mitjançant.	2 diners.	61

Capbrevant	Objecte i superfície	Situació	Cens	Núm.
49 CATERINA, filla del difunt PERE MAS i muller d'ANTONI SALVANY, fuster	1 terra, 1 v.	Les Coromines. E. i N. Camí de Castelló.	6 sous.	64
	1 terra, 1/4 v.	Eres del Portal de Besalú. E. Valls de la vila, camí públic mitjançant. N. Camí d'Avinyonet.	1 quartera de forment, mesura de Figueres.	65
	1 terra, 2 v.	Garranera, Cabrafiga o Terra Roja.	6 diners.	66
50 ANTONI OLIVERES, pagès	1 vinya, part plantada i part erma, 3 v.	Les Eres. E. Part amb un torrent, part amb el camí de la Font d'en Mas. S. Ribera. N. Camí de la Font d'en Mas.	12 diners.	67
51 JOAN VILAR, paraire	1 peça de terra, part vinya, part erma.	Cendrassos. E. i N. Camí de la Font d'en Mas. O. Ribera.		68
52 PERE PUJADES, apotecari	1 olivar, anomenat la Trilla, 4 v (fou pertinença del mas de Ramon Curt).	Terra Blanca. N. Camí de Vilafant. Cendrassos. S. Camí de Santa Coloma. Molí de l'Anguila.	3 quarteres de forment.	69
	1 camp.		4 sous.	70
	1 olivar, 1 v.			71

53 JOAN ALBERT, traginer	1 camp, 1/2 v. 1 camp, 1 v. 1 era, 1/2 v.	Cendrassos. Cendrassos. Palau. N. Ribera.	12 diners. Tasca i braçatge. 1 gallina.	72 73 74
54 CATERINA MONERA, vídua de PERE MONER, de Vila-sacra	1 vinya, 2 v.	Serra Mitjana.		75
55 JOAN COLL, pagès	1 camp, 1 v.	Teixoneres. S. Camí de Vilatenim i Castelló.	8 diners.	76
56 JOAN BARCELÓ, pagès de Vilafant	1 camp. 1 terra, 1 v. 1 terra, 3 v.	Les Canals. E. Riera de la Marca. Eres del Portal de Besalú. E. Valls de la vila, camí de Vilafant mitjançant. S. Ribera. Palau. N. Gorg Cauler, camí mitjançant.	3 sous. 2 mitgeres de forment.	77 78 79